

Handleiding voor bioscopen

Een beschrijving van:

EARCATCH

De film-app voor mensen
die blind of slechtziend zijn

SUBCATCH

De film-app voor mensen
die doof of slechthorend zijn

Door:

**Stichting
Audiovisuele
Toegankelijkheid**

Inhoudsopgave

Algemene informatie Earcatch-app	3
<i>Wat is Earcatch?</i>	3
<i>Waarom Earcatch?</i>	3
<i>Hoe werkt Earcatch?</i>	3
<i>Welke smartphones en tablets zijn geschikt?</i>	3
<i>Smartphones</i>	3
<i>Tablets</i>	4
<i>Filmaanbod</i>	4
<i>Achtergrond</i>	4
Tips bioscooppersoneel: Omgang met blinden en slechtzienden	5
<i>Wat kun jij doen?</i>	5
<i>Tijdens het begeleiden:</i>	5
<i>Honden in de bioscoop en het filmtheater</i>	5
<i>Geen overlast voor medebezoekers</i>	5
<i>Wat als u een geleidehond ontmoet?</i>	6
<i>Calamiteiten</i>	6
Algemene informatie Subcatch-app	7
<i>Wat is Subcatch?</i>	7
<i>Waarom Subcatch?</i>	7
<i>Hoe werkt het?</i>	7
<i>Welke smartphones en tablets zijn geschikt?</i>	7
<i>Tablets</i>	7
<i>Filmaanbod</i>	7
<i>Achtergrond</i>	7
<i>Verskil ondertiteling en ondertiteling voor doven</i>	8
Tips bioscooppersoneel: Omgang met doven en slechthorenden	9
<i>Wat kun jij doen?</i>	9
<i>Tijdens het begeleiden:</i>	9
<i>Calamiteiten</i>	10
Online toegankelijkheid	10
<i>Toegankelijkheid website (quick tips)</i>	10
<i>Online marketing</i>	10
<i>Leentoestel in huis</i>	10

Algemene informatie Earcatch-app

Wat is Earcatch?

Earcatch is een smartphone-applicatie die mensen met een visuele beperking in staat stelt audiodescriptie (AD) te gebruiken bij Nederlandstalige films in elke bioscoop en in elk filmtheater in Nederland. Audiodescriptie is een techniek die film ook voor blinden en slechtzienden aantrekkelijk maakt. Een stem beschrijft tijdens pauzes in dialogen alle visuele elementen in de film. Mensen met een visuele beperking kunnen door deze extra uitleg de film beter volgen. Zowel de app als de audiodescriptie is gratis beschikbaar voor de gebruiker.

Waarom Earcatch?

Nederland telt circa 350.000 mensen met een visuele beperking. Een bezoek aan de bioscoop of het filmtheater zat er voor hen vaak niet in, ook al is de techniek audiodescriptie niet nieuw. In landen om ons heen is het fenomeen al diepgeworteld in de film- en televisiewereld. De manier waarop audiodescriptie via de Earcatch-app nu ook beschikbaar is in Nederlandse bioscopen en filmtheaters, is een grote innovatie.

De initiatiefnemers van het Earcatch project in Nederland zijn Bartiméus Fonds, een vereniging die zich inzet voor mensen met een visuele beperking, en Soundfocus, producent van audiodescriptie.

Sinds 2018 is het beheer van de Earcatch app ondergebracht in Stichting Audiovisuele Toegankelijkheid.

Hoe werkt Earcatch?

Gebruikers van de gratis Earcatch-app downloaden thuis het audiodescriptie bestand van de film naar keuze op hun smartphone of tablet. In de bioscoopzaal luistert de gebruiker via één oordopje naar de audiodescriptie en hoort hij of zij met het andere oor het zaalgeluid. Door middel van geluidsherkenning zorgt Earcatch ervoor dat audiodescriptie en film precies met elkaar gelijklopen. De Earcatch-app heeft in de bioscoop of het theater geen wifi nodig; de bezoeker kan de audiodescriptie zonder internet af luisteren. Het telefoon- of tabletscherm blijft tijdens gebruik donker, zodat Earcatch niet hinderlijk is voor medebezoekers.

Welke smartphones en tablets zijn geschikt?

Earcatch is geschikt voor smartphone en tablets met het besturingssysteem iOS of Android.

Smartphones

Earcatch werkt op iPhones vanaf iOS versie 7.1 (vanaf iPhone 4s en hoger). Voor Android-toestellen werkt Earcatch vanaf versie 4.2 (Samsung Galaxy S4 of soortgelijk en hoger).

Tablets

Earcatch werkt op iPads vanaf iOS 7.1. Voor Android werkt Earcatch vanaf versie 4.1. Let op: Er zijn tientallen Android tablets op de markt met zeer uiteenlopende prijs en kwaliteitsniveaus.

De werking van Earcatch is niet op ieder van deze tablets getest en kan ook niet zonder meer worden gegarandeerd.

Op de website www.earcatch.nl/uitleg staat een animatie over de werking van de app.

Filmaanbod

Earcatch biedt de gebruikers Nederlandstalige audiodescriptie bij Nederlandstalige films en Engelstalige audiodescriptie bij Engelstalige films. Als een film meerdere talen bevat, wordt de audiodescriptie uitgebreid met audio-ondertiteling. De vertalende ondertiteling in beeld is dan ook hoorbaar via de Earcatch-app.

Het Nederlands Filmfonds stimuleert de toepassing van audiodescriptie actief naar de producenten toe, o.a. via de toekenningsgesprekken, de sjabloonbegrotingen, de mogelijkheid tot het aanvragen van een aanvullende bijdrage.

Vlaamse speelfilms die voor de meerderheid ondersteund worden door het VAF/Filmfonds moeten vanaf april 2016 voorzien zijn van audiodescriptie en van een in het Nederlands ondertitelde DCP [het Digital Cinema Package-formaat bedoeld voor (bioscoop)projectie]. Per film voorziet het VAF hiervoor een financiële tegemoetkoming. Films van een buitenlandse producent die met een Nederlandse versie (dub) in de bioscopen en filmtheaters draaien, zijn idealiter ook voorzien van Nederlandse audiodescriptie. Structurele ondersteuning hiervoor is op dit moment nog afhankelijk van de desbetreffende film distributeurs. Dit geldt ook voor films van Nederlandse bodem die zonder financiering van het Filmfonds tot stand zijn gekomen.

Achtergrond

Audiodescriptie deed een aantal jaar geleden zijn intrede in Nederland, maar het aanbod van films voorzien van audiodescriptie bleef achter. Slechts vier bioscopen in Nederland hadden apparatuur in huis om een audiodescriptie-signaal uit te zenden. Bezoekers droegen een kastje voor het ontvangen van het signaal via een zender die operateurs in de cabine moesten aanzetten. Hierdoor was er altijd sprake van speciaal geprogrammeerde voorstellingen. Het geringe aantal zalen uitgerust met deze apparatuur weerhield filmproducenten ervan hun films te voorzien van een audiodescriptie-spoor en zonder het aanbod van geschikte films was investeren in noodzakelijke apparatuur voor bioscoopexploitanten simpelweg niet aantrekkelijk. Dankzij technische ontwikkelingen en de komst van de Earcatch-app zijn nu geen hardware investeringen en speciale handelingen meer nodig om mensen met een visuele beperking in bioscopen en filmtheaters te ontvangen en van films te laten genieten.

Tips bioscooppersoneel: Omgang met blinden en slechtzienden

Met de komst van de Earcatch-app komen er nieuwe gasten naar de bioscoop en het filmtheater. Mensen met een visuele beperking vinden het mogelijk lastig om de weg naar de filmzaal te vinden, een zitplaats in de zaal te vinden en om informatie te lezen: in welke zaal draait de film? Ook in noodsituaties is extra aandacht vereist!

Wat kun jij doen?

- Vraag of je kunt helpen en op welke manier
- Begeleid de bezoeker naar de juiste zaal en naar zijn/haar stoel
- Is de zaal nog niet open? Geef aan waar hij/zij het beste kan wachten
- Informeer waar de toiletten zijn
- Geef aan of de film een pauze bevat

Tijdens het begeleiden:

- Bied een arm aan.
- Beschrijf de omgeving goed en duidelijk.
- Vertel wanneer je weggaat. Zo voorkom je dat een blinde tegen een muur praat.
- Praat gewoon. Woorden als 'zien', 'kijken' en 'tot ziens' hoef je niet te vermijden.
- Woorden als 'hier', 'daar' en 'verderop' hebben voor blinden en slechtzienden geen zin.
- Ook wijzen en gebaren kunnen niet geïnterpreteerd worden. Zeg bijvoorbeeld: 'de koffie staat rechts van u.'
- Spreek blinden en slechtzienden zelf aan en richt je niet alleen tot hun begeleiders.
- Reageer in woorden, een knikje of glimlach wordt niet gezien.
- Veel blinden en slechtzienden ervaren het al storend dat ze zomaar bij de arm worden vastgegrepen om te worden geholpen. Vraag een blinde dus altijd eerst of hij of zij hulp nodig heeft als je denkt dat dat zo is.
- Heb je de indruk dat iemand hulp nodig heeft en twijfel je? Aarzel niet om hiernaar te vragen. De bezoeker weet zelf het beste hoe je hem of haar een helpende hand kunt bieden.

Honden in de bioscoop en het filmtheater

Met de komst van audiodescriptie in de Nederlandse bioscoop en het filmtheater wordt een bioscoopbezoek waarschijnlijk voor meer blinde en slechtziende mensen interessant. Soms zijn zij vergezeld door een blindengeleidehond. De geleidehond leidt zijn baas van A naar B en vermijdt tijdens het lopen obstakels. Hierdoor is de visueel beperkte geleidehondenbaas minder afhankelijk van anderen en krijgt hij (of zij) voor een groot deel zijn vrijheid terug. Nederland kent geen wetgeving aangaande het al dan niet toelaten van geleidehonden in openbare ruimtes. Het komt helaas nog regelmatig voor dat gebruikers van deze honden worden geweigerd. Dit is erg vervelend voor de blinde of slechtziende baas, omdat hij er zonder zijn hond moeilijk of niet kan komen.

Geen overlast voor medebezoekers

Blindengeleidehonden krijgen een intensieve opleiding. Zij maken tijdens hun opleiding kennis met allerlei situaties, zodat ze later in hun carrière nergens meer van opkijken. Door deze

professionele opleiding weten geleidehonden zich keurig te gedragen in openbare gelegenheden, zoals de bioscoop of het filmtheater. De hond zal rustig plaatsnemen naast de benen van de baas en valt tijdens de film waarschijnlijk lekker in slaap. De geleidehondenbaas zorgt ervoor dat de hond schoon is, zijn behoefte buiten heeft gedaan en andere bioscoopbezoekers niet tot last is.

De NVBF adviseert bioscopen en filmtheaters een hulp- en geleidehond altijd welkom te heten. Het is raadzaam om te vermelden op de website van uw bioscoop of theater dat een hulp- of geleidehond is toegestaan in uw theater.

Wat als u een geleidehond ontmoet?

Als de geleidehond zijn tuig aan heeft, is hij aan het werk. Hij mag dan niet afgeleid worden, omdat dit tot gevaarlijke situaties kan leiden. Haal hem dus niet uit zijn concentratie door hem te aaien of tegen hem te praten. Ligt de hond zonder tuig rustig bij de voeten van zijn baas, dan kunt u altijd vragen of u de hond even mag aaien. Voer een geleidehond nooit, deze heeft namelijk een uitgekiend voedingsschema. Sommige mensen vinden het moeilijk om visueel gehandicapten hulp aan te bieden. Toch kunnen zich situaties voordoen waarbij hulp welkom is. Heeft u de indruk dat iemand met een geleidehond hulp nodig heeft, aarzel dan niet dit te vragen.

Calamiteiten

Iedere vertoner of exploitant moet de bedrijfshulpverlening (bhv) op orde hebben en kunnen toepassen bij een calamiteit. Kijk daarvoor eens op de Arbocatologus voor het Bioscoopbedrijf. Voor blinden en slechtzienden gelden er geen extra wettelijke (bhv) bepalingen maar het verdient zeker aanbeveling dat bhv'ers in uw bioscoop of theater op de hoogte zijn van de Earcatch-app zodat de bedrijfshulpverleners daar bij een calamiteit rekening mee kunnen houden.

Voor blinden en slechtzienden zijn aanwijzingen en instructies op het filmdoek niet voldoende. Het is raadzaam ook een bericht om te roepen. Denk eraan dat de bezoeker extra hulp nodig kan hebben!

Meer informatie over Earcatch vindt u op de website: www.earcatch.nl

Algemene informatie Subcatch-app

Wat is Subcatch?

De Subcatch-app bevat speciale ondertiteling voor Nederlandstalige bioscoopfilms en documentaires, waardoor ook dove en slechthorende mensen deze kunnen volgen. Het bijzondere van de technologie van de app is dat de gebruiker de film of documentaire bij elke vertoning in elke bioscoop of filmtheater kan gebruiken via een smartphone of tablet. Zowel de app als de ondertiteling is gratis beschikbaar voor de gebruiker.

Waarom Subcatch?

Er zijn in Nederland ongeveer 1,3 miljoen doven en slechthorenden die met alles in de samenleving mee willen kunnen doen en dus ook graag het culturele aanbod tot zich willen kunnen nemen. Nederlandstalige films in de bioscoop zijn echter niet toegankelijk voor hen. Ze kunnen de dialogen niet volgen en missen geluiden die relevant zijn voor het verhaal. Hiervoor biedt Subcatch speciale ondertiteling, die behalve de dialogen ook benoemt welk personage aan het woord is en de sfeer van de muziek en belangrijke geluiden beschrijft. Door Subcatch kan nu ook deze groep mensen samen met familie en vrienden genieten van nieuwe Nederlandstalige films.

Hoe werkt het?

Subcatch biedt met toepassing van nieuwe technologie een effectieve oplossing voor het aanbieden van ondertiteling in de bioscoop via smartphone of tablet. Door te luisteren naar het geluid van de film is Subcatch in staat te synchroniseren, waardoor de ondertiteling automatisch met de film meeloopt.

Welke smartphones en tablets zijn geschikt?

Subcatch is geschikt voor smartphone en tablets met het besturingssysteem iOS of Android. De minimale eisen voor iOS: iOS 7.1, Apple iPhone 4s en hoger. De minimale eisen voor Android: Android versie 4.2, Samsung Galaxy S4 (of soortgelijk) en hoger.

Tablets

Subcatch werkt op iPads vanaf iOS 7.1. Voor Android werkt Subcatch vanaf versie 4.1. Let op: Er zijn tientallen Android tablets op de markt met zeer uiteenlopende prijs en kwaliteitsniveaus. De werking van Subcatch is niet op ieder van deze tablets getest en kan ook niet zonder meer worden gegarandeerd.

Filmaanbod

Het actuele aanbod van films met ondertiteling vindt u in de app en op subcatch.nl/aanbod/. Hier vindt u alleen Nederlands gesproken bioscoopfilms.

Achtergrond

Subcatch is tijdens het International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) in 2019 gelanceerd. Inmiddels is er vanuit het Nederlands Filmfonds een verplichting voor producties

die van hen een financiële bijdrage ontvangen om speciale ondertiteling voor doven en slechthorenden te maken. Dit betekent dat er voor steeds meer Nederlandse films die in de bioscoop draaien speciale ondertiteling beschikbaar is. Eerder werd ondertiteling voor doven en slechthorenden pas beschikbaar voor de doelgroep wanneer de film op DVD, Video On Demand of televisie verschijnt. Met Subcatch wordt de ondertiteling beschikbaar gemaakt vanaf het moment dat de film in de bioscoop in première gaat. Ook voor Engelstalige films komt steeds vaker ondertiteling voor doven en slechthorenden beschikbaar. Hiervoor zal Subcatch ook uitkomst gaan bieden.

Subcatch is ontwikkeld door [Soundfocus](#) en wordt beheerd door [Stichting Audiovisuele Toegankelijkheid](#) (SAVT). De app is ontwikkeld met de technologie van de succesvolle app [Earcatch](#), en is daarmee de langverwachte tegenhanger voor mensen met een auditieve beperking.

Verschil ondertiteling en ondertiteling voor doven

Bij **ondersteunende ondertiteling** geven we alleen weer wat er gezegd wordt in de dialogen. Deze ondertitels zijn vaak voor iedereen zichtbaar ('open ondertiteling' heet dat ook wel). Een voorbeeld zijn de ondertitels die je vaak bij filmpjes op Facebook ziet. Ze zorgen ervoor dat je ook zonder dat het geluid aanstaat de boodschap kunt volgen.

Bij **ondertiteling voor doven en slechthorenden** gaan we nog een stapje verder. Hierbij geven wij ook aan wie er aan het woord is wanneer dit niet direct blijkt uit de beelden (sprekeridentificaties) en maken we duidelijk welke muziek en belangrijke achtergrondgeluiden hoorbaar zijn. Dit zijn de ondertitels die je via Teletekst kunt oproepen als je tv-kijkt of die je met een speciale knop kunt activeren bij een webvideo. Bij die knop staat vaak CC, wat de afkorting is voor 'closed captions' ofwel 'gesloten ondertiteling'.

Tips bioscooppersoneel: Omgang met doven en slechthorenden

Met de komst van de Subcatch-app komt er een nieuwe groep gasten naar de bioscoop en het filmtheater. Mensen met een auditieve beperking vinden het mogelijk lastig om de medewerkers van de bioscoop te verstaan en te communiceren. Ook in noodsituaties is extra aandacht vereist!

Wat kun jij doen?

- Kijk de persoon aan, spreek rustig en vraag of je kunt helpen en op welke manier
- Begeleid de bezoeker indien nodig naar de juiste zaal en naar zijn/haar stoel, schrijf dit anders even op of omcirkel dit op het kaartje dat deze persoon krijgt
- Is de zaal nog niet open? Geef aan (schrijf op) waar hij/zij het beste kan wachten
- Informeer waar de toiletten zijn (wijs deze eventueel aan of schrijf het op)
- Geef aan of de film een pauze bevat

Tijdens het begeleiden:

- Weet wat de voorzieningen zijn in de bioscoop: Is er bijvoorbeeld ringleiding aanwezig? En weet je hoe ringleiding en Subcatch werken?
- Je kunt het beste met dove mensen communiceren door te schrijven (papier of mobiel).
- Voor communicatie met een slechthorende geldt: praat niet te hard, articuleer duidelijk, spreek langzaam en hou oogcontact. Blijf geduldig en schrijf eventueel dingen op.
- Bij sommige doven of slechthorenden kun je aan de buitenkant niet zien dat zij een auditieve beperking hebben. Soms dragen deze mensen een button.
- Doven en slechthorenden mogen hun telefoon met Subcatch gebruiken tijdens de film. Het is een hulpmiddel.
- Kijk goed of er mensen zijn die niet reageren of verward lijken. Tik doven en slechthorenden bij calamiteiten even aan en gebruik gebaren of geschreven instructies. En laat deze mensen niet alleen.
- Loop niet te snel en blijf in de buurt (zichtveld) van je gast
- Beschrijf de omgeving goed en duidelijk
- Vertel wanneer je weggaat. Zo voorkom je dat een blinde tegen een muur praat.
- Praat gewoon. De woordenschat van een doof persoon is net zo groot als die van jezelf.
- Spreek doven en slechthorenden zelf aan en richt je niet alleen tot hun begeleiders.
- Heb je de indruk dat iemand hulp nodig heeft en twijfel je? Aarzel niet om hiernaar te vragen.

Meer informatie over Subcatch vindt u op de website: www.subcatch.nl

Calamiteiten

Iedere vertoner of exploitant moet de bedrijfshulpverlening (bhv) op orde hebben en kunnen toepassen bij een calamiteit. Kijk daarvoor eens op de Arbocatologus voor het Bioscoopbedrijf. Het verdient zeker aanbeveling dat bhv'ers in uw bioscoop of theater op de hoogte zijn van dove en of slechthorende bezoekers zodat de bedrijfshulpverleners daar bij een calamiteit rekening mee kunnen houden.

Voor doven en slechthorenden zijn aanwijzingen en instructies via een centraal omroepsysteem of alarm niet voldoende. Het is raadzaam in geval van calamiteiten naast het omroepen ook een bericht op het scherm te plaatsen met een tekst als deze: 'verlaat deze zaal via de dichtstbijzijnde nooduitgang' en zorg voor verlichting in de zaal. Een dove persoon wordt nog afhankelijker als hij/zij in het donker zijn weg moet zoeken. Denk eraan dat de bezoeker extra hulp nodig kan hebben! Tik personen op de schouder die verdwaasd of langzaam reageren, zorg dat je in deze persoon zijn/haar gezichtsveld komt en begin dan met praten of gebaren. Het mooiste zou zijn dat het personeel het handgebaar 'kom met mij mee' kunt leren. Of het gebaar voor 'evacuëren'.

Online toegankelijkheid

Toegankelijkheid website (quick tips)

Voor mensen met een visuele beperking is het belangrijk dat een website toegankelijk is. Zo kunnen zij lezen wat het filmaanbod is en of de films voorzien zijn van audiodescriptie. Om te bepalen of uw website toegankelijk is voor blinden en slechtzienden kunt u een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren door Accessibility (www.accessibility.nl). Zorg naast het toegankelijk maken van de website ook dat je bij de veelgestelde vragen naast informatie over rolstoeltoegankelijkheid ook meer over de faciliteiten voor blinden & slechtzienden en doven & slechthorenden vermeld.

Online marketing

Toegankelijkheid van je bioscoop gaat verder dan een invalide toilet of rolstoellift. Om zeker te zijn dat jouw site hier voldoende informatie over geeft is het belangrijk te denken vanuit een doof, blind of mindervalide persoon.

Check de zoekmachine van je website met de volgende trefwoorden; doof, blind, audiodescriptie, ondertiteling, geleidehond, toegankelijkheid, rolstoel etc. Wat zie je dan? Kom je op de juiste pagina's die antwoord op de vragen van deze bezoekers kunnen geven? Deze simpele aanpassing kan een hoop vragen naar het callcenter voorkomen.

Leentoestel in huis

Niet alle blinden en slechtzienden en doven en slechthorenden beschikken over een smartphone of tablet. Om ze toch de mogelijkheid te bieden om naar de film te gaan en gebruik te maken van audiodescriptie is het raadzaam om een leentoestel en oordopjes beschikbaar te hebben. Deze telefoon heeft geen abonnement nodig en kan slechts voorzien worden van de apps Earcatch en Subcatch en de beschikbare films. Mocht u een toestel beschikbaar stellen, adviseren wij dit te vermelden in uw eigen communicatie zodat de nieuwe bezoekers hiervan ook op de hoogte zijn.